



בש"פ 7177/15 - עאדל פלאח נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7177/15

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: עאדל פלאח

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום
13.10.2015 במ"ת 39899-05-15 שניתנה על-ידי
כבוד סגן הנשיא ת' כתילי

תאריך הישיבה: י"ט בחשון התשע"ו (1.11.2015)

בשם העורר: עו"ד ששון בר-עוז; עו"ד אורי בר-עוז

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוייצר

החלטה

1. בפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 16.6.2015 במ"ת 39899-05-15 (סגן הנשיא ת' כתילי) לעצור את העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.



2. ביום 20.5.2015 הוגש כנגד העורר ושישה אנשים נוספים (שיכנו להלן ביחד: הנאשמים) כתב אישום הכולל ששה-עשר אישומים שונים (ששנים-עשר מהם נוגעים גם לעורר). האישומים נסבים על מסכת ארוכה של מעשי מרמה במקרקעין. על פי הנטען בכתב האישום, הנאשמים, שחלק מהם עורכי דין, קשרו קשר במספר הזדמנויות במטרה להשתלט על חלקות קרקע שונות על ידי זיוף מסמכים, בעצמם או באמצעות אחרים, והעברת הבעלות בחלקות לידיהם, תוך נישול בעליהן החוקיים. דפוס הפעולה שבו נקטו הנאשמים, כך נטען, היה כדלקמן: תחילה, הנאשמים איתרו חלקות מקרקעין שבעליהן נפטרו זה מכבר וזייפו יפוי כוח שלפיהם אותם בעלים מסמיכים לכאורה אדם אחר לפעול בשמם. לאחר מכן, הנאשמים פעלו לזיוף מסמכים נוספים כדוגמת יפוי כוח נטריוניים או הסכמי מכר לפיהם אותו אדם אחר, שהיה כביכול מיופה כוחם של הבעלים המקוריים של החלקות, העביר אותן לנאשמים או למי מבני משפחתם. כמו כן, זויפו על ידי הנאשמים מסמכים הדרושים להעברה של רישום הבעלות בחלקות. לאחר שעשו כן, פעלו הנאשמים להסדרת רישום הבעלות בקרקעות ברשויות המדינה ולהעברת הרישום על שמם או על שם בני משפחתם, תוך שימוש מכוון במסמכים המזויפים. בחלק מהמקרים, כך נטען, הנאשמים אף פנו לבתי משפט שונים והגישו תביעה לקבלת סעד הצהרתי לפיו הם הבעלים בקרקע שעליה נסב ההליך, תוך הצגת המסמכים המזויפים כמסמכים מקוריים. על פי המתואר, בחלק מהמקרים הנאשמים מכרו את החלקות לצדדים שלישיים, ובמקרים אחרים, כאשר מעשי הנאשמים התגלו לבעלי הקרקעות החוקיים ואלה נקטו בהליכים להשבת הקרקעות, פעלו חלק מהנאשמים, ובהם העורר, לסחיטת כספים מהם באיומים תמורת השבת הקרקע ולחילופין אילצו אותם למכור את הקרקע במחיר נמוך.

3. בעקבות המעשים המתוארים יוחסו לעורר בכתב האישום העבירות הבאות (כל אחת מהן מספר פעמים): קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); סחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין; זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 418 סיפא לחוק העונשין (מספר מקרים); שימוש במסמך מזויף לפי סעיף 420 לחוק העונשין (מספר מקרים); קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין (מספר מקרים); ניסיון לקבל דבר במרמה לפי סעיף 415 בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין; הלבנת הון לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000; שיבוש הליכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין (מספר מקרים); מרמה לפי סעיף 220(4) ו-5(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש]; מסירת הצהרה לא נכונה בודעין לפי סעיף 98(ג) ו-1(ג) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן: חוק מיסוי מקרקעין) (מספר עבירות); מסירת ידיעה לא נכונה במטרה להתחמק ממס לפי סעיף 98(ג) לחוק מיסוי מקרקעין (מספר עבירות). כמו כן, יוחסה לעורר עבירה אחת של הדחה בחקירה לפי סעיפים 245(ב) ו-249א(2) לחוק העונשין.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה לבית המשפט המחוזי בקשה להורות על מעצרם של הנאשמים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. בבקשה ציינה המדינה כי כנגד הנאשמים קיימת תשתית ראיתית המוכיחה לכאורה את אשמתם וכן כי נשקפת מהם מסוכנות ברורה לביטחון הציבור וכי מעשיהם מלמדים על חשש שיפעלו לשבש הליכי משפט. ביחס למסוכנותו הספציפית של העורר הדגישה המדינה כי עברו הפלילי מכביד. בדיון שהתקיים בפני בית המשפט המחוזי העורר לא חלק על קיומן של ראיות לכאורה בעניינו, למעט ביחס לעבירות הסחיטה באיומים. ביום 16.6.2015 בית המשפט המחוזי דחה את טענותיו של העורר וקבע כי קיימות בעניינו ראיות לכאורה ביחס לכלל העבירות שבהן הואשם. כמו כן, בית המשפט המחוזי קבע כי עולה מן העורר מסוכנות. בהקשר זה בית המשפט המחוזי עמד על עברו הפלילי המכביד של העורר, הכולל תשע הרשעות קודמות שבהן עבירות אלימות, רכוש וסמים, ובגין



האחרונה שבהן (משנת 1998) הוא ריצה עונש של תשע שנות מאסר בפועל. על כן, בית המשפט המחוזי קבע כי אין מקום לשחרר את העורר לחלופת מעצר והורה על מעצרו עד תום ההליכים.

5. על החלטה זו הוגש בעבר ערר, אשר התבסס על טענה בדבר הפלייתו של העורר בהשוואה לנאשמים אחרים בפרשה אשר שוחררו ברובם לחלופת מעצר, וכן על טענות שנגעו למצבו הבריאותי הקשה של העורר. ערר זה נדחה ביום 22.7.2015 (בש"פ 4684/15, השופט י' עמית (להלן: הערר הראשון)). בכל הנוגע לטענה בדבר הפלייתו של העורר קבע השופט עמית כי "ניתן לומר כי הוא הרוח החיה מאחורי הפרשיות השונות, בבחינת ידו בכל, וחלק נכבד מהכספים שנתקבלו מהנכסים הגיעו אליו... דומה כי גם יש ממש בטענת המאשימה, כי בהתחשב בעברו של העורר, הוא גם הדמות "המאיימת" בכתב האישום, ולא בכדי מיוחסות לו שלוש עבירות של סחיטה באיומים" (שם, בפסקה 4). יתר על כן, השופט עמית ציין בהחלטתו כי קשה להפריז בחומרת האישומים המיוחסים לעורר וכי הללו מעידים על מסוכנותו הגבוהה, לנוכח השיטתיות שבה פעל, החשש מפני פגיעה בבעלי נכסים תמימים ומפני פגיעה במהימנות מרשם המקרקעין. זאת ועוד, נקבע כי מן האופן שבו פעל העורר לכאורה, בין היתר באמצעות זיוף מסמכים ואף הצגתם בפני בית המשפט (וזאת לעתים גם לאחר שהזיוף נחשף על ידי האפוטרופוס לנכסי נפקדים), עולה בעניינו חשש ממשי מפני שיבוש הליכי משפט, וכך אף ביתר שאת בשים לב לעבירות הסחיטה באיומים המיוחסות לו. השופט עמית הוסיף וקבע כי לכל אלו מצטרף עברו הפלילי המכביד של העורר, הכולל עבירות שונות כמו תקיפה, גרימת נזק לרכוש, התפרצות, גניבה ואיומים. בהקשר זה, הדגיש השופט עמית כי אין לקבל את טענתו של העורר לפיה חלף זמן רב מאז הורשע בפעם האחרונה וזאת בגין עבירה שנעברה בשנת 1998, שהרי אך בשנת 2007 הוא שוחרר ממאסר, ושלוש שנים לאחר מכן, לכאורה, הוא ביצע חלק מן העבירות המתוארות בכתב האישום. אף על פי כן, השופט עמית קבע כי בשים לב לטענות בדבר מצבו הבריאותי הקשה של העורר ולהתמשכותו הצפויה של ההליך, יש להורות על הכנת תסקיר מעצר בעניינו, תוך בחינת האפשרות למעצר באיזוק אלקטרוני בצירוף מפקחים והגבלות שונות, וכן על קבלת חוות דעת של רופא שירות בתי הסוהר ביחס למצבו הבריאותי של העורר על רקע תנאי המעצר, תוך הדגשה כי "אין באמור כדי לטעת ציפיות אצל העורר" (שם, בפסקה 7).

6. ביום 26.8.2015 התקבל תסקיר שירות המבחן ובו המלצה למעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בחלופה הממוקמת מחוץ לעיר מגוריו. שירות המבחן עמד על הפער בין האופן שבו מתאר העורר את עצמו כמי שביצע שירות צבאי משמעותי במשך 28 שנים, לבין התנהלותו הבעייתית כפי שהיא עולה מקורות חייו. שירות המבחן מצא כי מדובר באדם בעל כישורים ויכולות קוגניטיביות גבוהות, שמפגין קושי להתייחס לאלמנטים השליליים המשתקפים מן המעשים שבהם הוא נחשד ומעברו הפלילי, אשר מהם הוא מנסה לנתק עצמו. כמו כן, שירות המבחן התרשם כי העורר מבקש להסתיר ולטשטש פרטים מעברו ומאורחות חייו, וכי סנקציות עונשיות בעברו לא הטילו עליו מורא מלשוב ולעבור על החוק. שירות המבחן הוסיף וקבע כי תפיסתו של העורר היא קורבנית וכי הוא משליך אחריות על אחרים. בהתאם לכך, שירות המבחן העריך כי קיימת סבירות גבוהה להישנות של ביצוע עבירות בעתיד. יחד עם זאת, שירות המבחן התרשם כי מצבו הבריאותי של העורר מהווה גורם משמעותי המפחית את רמת הסיכון הנשקפת ממנו, בהיותו מוגבל בדיבורו, בהליכתו ובתנועותיו ונזקק לסיוע של אחרים. לפיכך, בסיכומו של דבר, המליץ שירות המבחן להורות על מעצרו של העורר בתנאי פיקוח אלקטרוני ותחת השגחתם של שלושה מפקחים שנמצאו מתאימים לכך.

7. ביום 3.9.2015 הגיש העורר בקשה לעיון חוזר, שהתבססה על התסקיר שהוגש. בקשה זו נדחתה על-ידי בית המשפט המחוזי ביום 13.10.2015. בית המשפט המחוזי עמד על האמור בתסקיר, כמו גם על מסקנותיו של קצין הרפואה המחוזי בשב"ס מיום 26.7.2015, אשר העריך כי מצבו הרפואי של העורר אינו מסכן את חייו גם בהתחשב בכך שהוא שוהה בבית מעצר וכי המערך הרפואי של השב"ס ערוך להעניק לו טיפול רפואי הולם את מצבו. בית המשפט



המחוזי קבע כי נימוקי הבקשה אינם משכנעים ואינם מלמדים על היעדר יכולת של הרשויות להעניק לעורר את הטיפול הדרוש לו בעת המעצר. כמו כן, בית המשפט המחוזי עמד על כך שאין אימות לחשד שהעורר סבל מאירוע מוחי וכי בסופו של דבר הוא שוחרר מאשפוז אך לאחרונה, כשמצבו התפקודי טוב והוא אינו מפגין תסמינים נוירולוגיים. בכל הנוגע לטענת העורר באשר להתמשכות ההליכים הצפויה בעניינו קבע בית המשפט המחוזי כי קצב ההתקדמות הצפוי של ההליך משביע רצון בשלב זה. בהתאם לכך, בית המשפט המחוזי מצא כי בשים לב לחומרת העבירות המיוחסות לעורר, לעברו הפלילי ולרמת הסיכון הגבוהה להישנות עבירות בעתיד, לא ניתן לשחרר את העורר ממעצר.

הערר

8. העורר שב ומדגיש את מצבו הרפואי הקשה שאף הוחמר במהלך מעצרו, כפי שמעיד אשפוזו בשל חשש לאירוע מוחי. לטענת העורר, יש לאמץ את עמדתו של שירות המבחן, אשר נחשף לתיעוד הרפואי הרב בעניינו, וקבע כי מצבו הרפואי מפחית את המסוכנות הנשקפת ממנו וכי המפקחים שהוצעו יכולים לעמוד במטלת הפיקוח אם זו תוטל עליהם. לשם תמיכה בטענתם הציגו באי-כוחו של העורר את המסמכים מאשפוזו של העורר בחודש יוני 2015.

9. בנוסף, העורר סבור כי בשים לב לאופייה המורכב של הפרשה, יש להניח שההליכים בעניינו יימשכו מספר שנים וכי בית המשפט המחוזי לא נתן לכך משקל מתאים.

10. לבסוף, העורר טוען כי אין לראות בו "פצצה מתקתקת" מהיבט ביצוען של עבירות נוספות, בשים לב למומחיות הדרושה במקרקעין על מנת לבצע את העבירות המתוארות בכתב האישום, ושאינה נחלתו של העורר. העורר אף מפנה לכך שמעורב מרכזי בפרשה, עורך הדין שלו מייחס כתב האישום את ביצוע הפעולות המשפטיות שנדרשו לצורך המרמה, ושאותו הוא מכנה "המוח", משוחרר לחלופת מעצר.

11. המדינה סומכת את ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי וטוענת כי דין הערר להידחות. לשיטתה, אין מקום לשחרר את העורר לחלופת מעצר על סמך מצבו הבריאותי, בשים לב לכך שעל-פי העדכון מן השירות הרפואי של שב"ס מיום 26.7.2015 אין קושי בהחזקתו של העורר במעצר.

12. בנוסף, המדינה מדגישה את עברו הפלילי המכביד של העורר, אשר ריצה עונש מאסר של 9 שנים, בגין עבירות שהיו כרוכות בהברחת סמים דרך הגבול עם לבנון, תוך ניצול עברו הביטחוני כגשש. זאת, לאחר שעונשו הוחמר על ידי בית משפט זה כך שנגזרו עליו 12 שנות מאסר בפועל (ע"פ 5281/98 הייב נ' מדינת ישראל (16.3.1999)). המדינה מבהירה כי עברו הפלילי של העורר מצדיק הבחנה בינו לבין עורך הדין המעורב, שהוא נעדר כל עבר פלילי.

13. המדינה מוסיפה וטוענת כי העורר הוא דמות מטילת מורא וכי הוא יכול להטיל חיתתו על המתלוננים גם כאשר הוא שוהה בחלופת מעצר.

14. לבסוף, המדינה מציינת כי נקבעו למשפט מועדי הוכחות רבים כבר בשלב זה – עשרים ושישה דיוני הוכחות, אשר נופלים ברובם המכריע במהלך תקופת המעצר הנוכחית.



15. בתום הדיון שהתקיים בפני, מאחר שאף אחד משני הצדדים לא הציג מסמך עדכני הנוגע למצבו הרפואי של העורר, הוריתי על הגשת מסמך מעדכן בנושא מן השירות הרפואי של שירות בתי הסוהר עד ליום 5.11.2015.

16. ביום 2.11.2015 הוגש המסמך המעדכן, אשר ממנו עלה כי לא חל שינוי משמעותי במצבו של העורר ביחס לעדכון השב"ס מיום 26.7.2015. בהודעת העדכון צוין כי העורר נבדק על ידי נוירולוג וכן כי בוצעה בו בדיקת סי.טי, וכי בדיקות אלו העלו כי תלונותיו של העורר אינן "ספציפיות או אורגניות" וכי הוא שוחרר במצב טוב.

דיון והכרעה

17. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי לכלל דעה שדין הערר להידחות.

18. בית משפט זה עמד לא אחת על המסוכנות הנשקפת לכאורה ממי שנאשם בעבירות כלכליות מתוחכמות ורחבות היקף, שנעברו באורח שיטתי ובמסגרת התארגנות של מספר עבריינים (ראו למשל: בש"פ 5431/98 פרנקל נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(4) 268, 272 (1998); בש"פ 5857/13 מדינת ישראל נ' אוסקר, פסקה 22 (3.9.2013); בש"פ 2995/15 הירש נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (26.5.2015); בש"פ 4658/15 פישר נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.7.2015)). במקרה דנן, למסוכנות זו מצטרפת גם התנהלותו הכוללת של העורר, אשר פעל לכאורה לאיים על אלו שנגזלו על ידו, כדי שיימנעו מנקיטת הליכים להגנה על רכושם. לאמיתו של דבר, בכל הנוגע לעילות המעצר הקיימות בעניינו של העורר, דומה כי מסקנותיו של השופט עמית בהחלטתו בערר הראשון עודן עומדות על בסיס איתן (שם, בפסקה 5).

19. כפי שצוין לעיל, העורר השליך יהבו במידה רבה על הצורך להתחשב במצבו הבריאותי. עם זאת, הטענות שהוצגו בעניין זה לא התבססו על מסמכים רפואיים עדכניים. כעת, ניתן ללמוד מהודעת השירות הרפואי של שירות בתי הסוהר כי מצבו של העורר משביע רצון במידה המאפשרת את החזקתו בתנאי מעצר ואף כי לא ניתן להסיק ממצב זה כי המסוכנות הנשקפת מן העורר פחתה.

20. בנסיבות אלה, ובשים לב למועדים שנקבעו לשמיעת המשפט, אינני מוצאת בעת הזו טעם לקבל את הערר.

21. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ח בחשון התשע"ו (10.11.2015).

ש ו פ ט ת